

Statsminister

Odvar Nordli

Innlegg i Stortinget 25. mars 1976 i debatten om

St.meld. nr. 50(1974-75), Naturressurser og økonomisk utvikling.

I innledning til St.meld. nr. 50 om naturressurser og økonomisk utvikling heter det at formålet med meldingen er "å drøfte enkelte hovedspørsmål i den langsiktige planlegging av den norske samfunnsutviklingen". Selv om siktepunktet er å vurdere den norske samfunnsutviklingen, er det i meldingen også tatt opp spørsmål av internasjonal og global karakter.

Jeg tror det er viktig å slå fast at verken Norge, de nordiske land eller andre grupper av land kan leve som selvforsynte økonomiske enheter. På livsviktige områder må

- 2 -

landene gjensidig være hverandres forsyningskilder. Norge har aldri kunnet brødfø seg selv over noen lengre periode uten at befolkningen led nød. Slik var det i historisk tid, og enda mer utpreget er dette blitt i vår moderne tidsalder med dens omfattende og kompliserte arbeidsdeling landene imellom.

Den ekspertgruppen som har utarbeidet utredningen om Norges ressurssituasjon i global sammenheng har kommet til at vår selvforsyningsgrad for mat for tiden er 38 prosent, regnet på energibasis. Gruppen har anslått at denne andelen kunne nå opp i 55 - 60 prosent, hvis vi foretar en vesentlig omlegging av vårt kosthold. Det betyr at selv med en radikal endring av vårt kosthold vil vår selvforsyning av mat være

beskjeden. Dette illustrerer det internasjonale avhengighetsforhold som vi i dag lever under. De aller fleste land lever i et slikt avhengighetsforhold, Norge sterkere enn mange andre. Mange ser denne internasjonale avhengighet som en svakhet, og frykter for at man i en internasjonal konfliktsituasjon vil lide ved det.

Jeg vil heller håpe og tro at den store internasjonale avhengighet som landene er kommet i til hverandre, er en av våre garantier for et fredelig samliv mellom nasjonene.

I historisk tid har Norge vært et land fattigere på utnyttbare ressurser enn de fleste andre landene i vår del av Europa, både når det gjelder mat og andre ressurser.

I den senere tid har ressursituasjonen i verden forandret seg. Ressurser som tidligere var mindre verdifulle, har fått langt større verdi enn før. Samtidig har ny tekno-

logi gjort det mulig for oss å utvinne ressurser vi inntil nylig ikke engang kjente til eksistensen av.

Gjennom vår vannkraft og olje- og gassrikkommene på den norske kontinentalsokkel, samt ved den økte verdi de norske fiskeressursene vil få i en verden med mangel på proteiner, har Norge nå fått en langt gunstigere ressursituasjon enn noen gang før.

Men selv om dette kan være til en viss lokal glede for nordmenn, betyr det nesten intet i verdenssamfunnet, og vi skal ikke glemme vår avhengighet av dette verdenssamfunnet. Den utilstrekkelige tilgang på mat i global sammenheng er det alvorligste ressursproblem verden nå har fordi verdensbefolkningen i de siste 25 år er kommet inn i en så rask vekst. Vi kan se enkelte tegn, men ennå ingen overbevisende tendens,

til at de høye fødselstallene i utviklingsland går tilbake. Men dødeligheten er brakt nedover - særlig som et resultat av moderne helsetiltak. Det er dette som stiller verden overfor det farlige kappløp mellom matproduksjon og familieplanlegging.

De rike lands innsats for verdenssamfunnet bør mest mulig rettes mot dette problemet. Det gjelder også Norge. Som et etterord til den debatten Stortinget førte tirsdag om vårt forhold til utviklingslandene, vil jeg gjerne understreke dette fundamentale forhold. Det er mange gode grunner til at vi bør øke vår egen matproduksjon. Men det er ikke sikkert at høyere matproduksjon i Norge kan være vårt alt i alt eneste eller viktigste bidrag til å løse den fattige verdens ernæringsproblemer.

Søkelyset har vært rettet mot den høye forbruksvekst i industrilandene, og den mer følbare knapphet på en del

ressurser.

Det er nå voksende forståelse for det nokså åpenbare forhold at den raske økonomiske vekst vi har hatt i industrilandene i de siste 30 år ikke kan fortsette uendret i ubegrenset tid. Samtidig har søkelyset vært rettet mot knappheten på en del råvarer på lengre sikt. Men et lands eller verdens ressursituasjon er ikke noen entydig og gitt størrelse. Den er i stadig forandring og sterkt avhengig av menneskenes evne til å utnytte ressurser og til å organisere et samarbeid mellom nasjonene for dette formål. Under visse forhold kan vi tale om ulike ressursituasjoner, avhengig av de kategorier ressurser vi taler om. For råvarer i produksjonen, malmer, mineraler, fiberstoffer - står menneskene ikke overfor noen knapphet eller uttømming i fysisk forstand, forekomstene

grenser mot det uendelige etter vår tids forbrukstakt. Knapphet kan her bare tolkes ut fra økonomiske vurderinger. Men menneskenes teknologiske innsikt til å finne nye råvarer i produksjonen og til å omskape de stoffer vi har i naturen til helt nye stoffer, er i ferd med å revolusjonere våre perspektiver med hensyn til produksjonsprosesser og råvareforsyninger. Problemet ligger ikke her i knapphet på fysisk tilgang, men i hvilket omfang og i hvilke former vi gjør inngrep i naturen når vi tar ut og omsetter disse ressurser. Det ligger her enorme utfordringer til menneskelig skapeevne, initiativ og sosial organisasjon. Dette er en positiv oppgave for oss og de senere generasjoner. Vi er ikke et forhåndsdømt menneske på et romskip uten kontroll. Vi er medlemmer av et velutrustet samfunn som har evner og muligheter til selv å påvirke sin framtid.